

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10CoP/41/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5120208890
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 09. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2022:5120208890.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu, v právnej veci navrhovateľa/otca doc. Ing. K. H., PhD., nar. X.X.XXXX, bytom L., X. XXXX/XX, právne zastúpeného advokátkou JUDr. Zdenkou Hruškovou, so sídlom L., S. X, a manželky/matky Mgr. Bc. M. H., nar. X.X.XXXX, bytom L., X. XXXX/XX, o rozvod manželstva a úpravu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode k maloletým deťom: H., nar. X.X.XXXX, H. a H., nar. XX.XX.XXXX, všetky bytom L., X. XXXX/XX, v konaní zastúpených kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina, na základe odvolania manželky/matky proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 37P/121/2020-131 zo dňa 25. februára 2022 v spojení s opravným uznesením č. k. 37P/151/2020-142 zo dňa 21. marca 2022 takto

rozhodol:

rozsudok okresného súdu potvrdzuje vo výrokoch:

- o zverení maloletej H. do osobnej starostlivosti otca (výrok II.);
- o zverení maloletých H. a H. do striedavej osobnej starostlivosti rodičov, vrátane úpravy jej intervalov a osobitnej úpravy v čase letných prázdnin (výrok III.);
- o oprávnení oboch rodičov v bežných veciach zastupovať maloleté deti a spravovať ich majetok (výrok IV.) a
- o neurčení výživného na maloleté H. a H. počas striedavej osobnej starostlivosti (výrok VI.)

Rozsudok okresného súdu mení vo výrokoch

- o povinnosti matky prispievať na výživu maloletej H. (výrok V.) tak, že a matka je povinná odo dňa právoplatnosti výroku o rozvode manželstva rodičov prispievať na výživu maloletej H. sumou 90 eur mesačne, a to vždy do 15. dňa mesiaca vopred k rukám otca a
- o úprave styku matky s maloletou H. (výrok VII.) tak, že styk matky s maloletou H. neupravuje.

Rozsudok okresného súdu zostáva nedotknutý vo výroku o rozvode manželstva doc. Ing. K. H., nar. X.X.XXXX, a Mgr. Bc. M. H., nar. X.X.XXXX, uzavretého dňa XX.X.XXXX (výrok I.).

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd rozviedol manželstvo navrhovateľa (otca) a jeho manželky (matky), maloletú H. zveril do osobnej starostlivosti otca, matke uložil povinnosť prispievať na jej výživu sumou 120 eur mesačne a upravil jej styk s matkou v čase od piatku 15.30 hod. do nedele 20.00 hod. v týždni, v ktorom matka bude vykonávať osobnú starostlivosť o maloleté H. a H., ktoré zveril do striedavej osobnej starostlivosti rodičov v týždenných intervaloch s preberaním detí v piatok, bez určenia výživného na maloleté H. a H. a vyslovil, že obaja rodičia sú oprávnení v bežných veciach zastupovať maloleté deti a spravovať ich majetok. Vychádzal z toho, že vzťahy medzi manželmi sú už dlhodobo narušené, ich

vzájomné interakcie často vedú k opakovaným konfliktom s rovnakým obsahom a hoci manželia stále žijú v spoločnej domácnosti, ich manželský pomer neplní svoje funkcie. Manželia spolu netrávia čas, nežijú ako rodina, nedokážu sa dohodnúť na hospodárení, majú konflikty ohľadne výchovy detí a nežijú spolu ani intímne. Okresný súd - aj vzhľadom na postoje oboch manželov prezentované na pojednávaní - nevidel predpoklad obnovy ich manželského vzťahu.

2. V otázke zverenia maloletých detí do osobnej starostlivosti rodičov na čas po rozvode mal okresný súd za to, že je potrebné túto riešiť inak vo vzťahu k najstaršej H. a inak vo vzťahu k dvojčatám, hoci uvedené môže vyvolať u detí určitú zmätočnosť a nestabilitu. Zohľadnil však skutočnosť, že rodičia naďalej žijú v spoločnej domácnosti a v ich starostlivosti o dcéry neboli zistené nedostatky. Prihliadol pritom na názor maloletých detí, keď mladšie dvojčatá majú dobrý vzťah s oboma rodičmi a chcú byť zverené do striedavej starostlivosti. Maloletá H. je od nich o tri roky staršia, má iné záujmy a inak trávi i voľný čas. Skutočnosť, že najstaršia H. má dôvernejší vzťah s otcom potvrdila aj matka. Okresný súd uviedol, že predmetným rozhodnutím o osobnej starostlivosti nebude narušený ani súrodenecký vzťah, keďže rodičia aj deti žijú v jednej domácnosti a ani v čase rozhodovania súdu neboli zrejmé žiadne konkrétne kroky niektorého z rodičov, ktoré by mali viesť k zmene tohto stavu.

3. V otázke výživného na maloletú H. okresný súd konštatoval, že rodičmi tvrdené výdavky spojené s jej výživou (v širšom význame) nie sú sporné, neakceptoval však výšku výdavkov na stravu v škole v rozsahu 186 eur mesačne, keďže pri dennej stravnej jednotke 2,50 eura a 20 pracovných dňoch ide o sumu 50 eur. Konkrétna výška výživného bola limitovaná výškou mesačného platu matky, ktorý činí cca 710 eur, preto pri zohľadnení jej výdavkov uložil vyživovaciu povinnosť v rozsahu 120 eur mesačne. Nakoľko matka nerozporovala, že prevažnú časť nákladov spojených s bývaním a stravovaním zabezpečuje otec a keďže všetci naďalej žijú v spoločnej domácnosti, okresný súd neurčil vyživovaciu povinnosť rodičov (osobitne otca) vo vzťahu k maloletým H. a H.. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu.

4. Proti tomuto rozsudku (s výnimkou výroku o rozvode manželstva) podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie matka, ktorá sa domáhala jeho zrušenia a vrátenia vecí na ďalšie konanie. Namietala, že okresný súd nezohľadnil kontinuitu výchovy, ktorú rodičia dosiaľ praktizovali vo vzťahu k maloletej H.; keď elementárnu každodennú starostlivosť (napr. hygienické a kozmetické potreby, radu pri výbere brigád) zabezpečuje práve matka. Tento stav pritom pretrváva aj po vydaní napadnutého rozsudku. Matka tvrdila, že sám okresný súd označil rozdielne rozhodnutie o osobnej starostlivosti pre maloletú H. a pre dvojčičky za zmätočné. Namietala aj nesprávny obsah zápisnice z pojednávania, nakoľko do striedavej starostlivosti navrhla zveriť len najstaršiu dcéru, a nie všetky deti.

5. Matka mala za to, že okresný súd dostatočne neodôvodnil, prečo mladšie dcéry zveril do striedavej osobnej starostlivosti; osobitne, ak vo vzťahu k najstaršej dcére odporúčanie kolízneho opatrovníka nepovažoval za dôvod na zverenie i jej do striedavej osobnej starostlivosti rodičov. Trvala na tom, že opravným uznesením okresný súd neodstránil nesprávne označenie mena najstaršej dcéry v súvislosti s výrokom o určení výšky výživného. Zároveň uviedla, že okresný súd nezohľadnil, že príjem rodičov je vo vzájomnom pomere 7:3 v prospech otca, pričom takýto pomer rešpektovali „pri doterajšej histórii hospodárenia“ a úhrade spoločných výdavkov.

6. Podľa matky mal okresný súd prihliadnúť i na to, že otec v období od novembra 2020 do decembra 2021 čerpal mesačne dva dni neplateného voľna, čím si fakticky znížil hrubú mzdu o cca 3.000 eur. Nesúhlasila ani s výškou ustálených nákladov na bývanie a s akceptovaním výdavkov otca na pohonné hmoty, lebo otec už dva roky pracuje z domu. V otázke stretnutí doplnila, že maloletá H. sa pred kolíznym opatrovníkom vyjadрила, že chce byť s matkou nielen každý druhý víkend, ale aj podľa dohody.

7. Otec považoval rozsudok za správny, spravodlivý a rešpektujúci najlepší záujem všetkých troch detí. Vyjadrenia matky označoval za vágne a nadmieru subjektívne, pričom matka argumentuje nepodstatnými skutočnosťami, resp. niektoré z nich účelovo vytrháva z celkového kontextu. Otec zdôraznil, že v otázke osobnej starostlivosti bola v plnej miere rešpektovaná vôľa detí, ktoré ho majú veľmi rady; čo - napokon - v priebehu konania opakovane potvrdila i matka. Vzťah otca s deťmi sa ešte zintenzívnil v poslednom období, kedy sa deti učili dištančne a i on (otec) pracoval z domu. Rovnakú možnosť na zintenzívnenie vzťahu s deťmi mala i matka, ktorá v období od júna 2020 do marca 2021 bola nezamestnaná, ktorú možnosť však nevyužila.

8. Otec mal za to, že okresný súd správne zveril maloletú H. do jeho výlučnej starostlivosti, čím sa sledovalo eliminovanie stresového prostredia, keďže matka nechce rešpektovať jej potreby. Je nepochybné, že najstaršia dcéra viac inklinuje k nemu. Dodal, že maloletá H. zakrátko dovŕši vek 18 rokov a tak otázky osobnej starostlivosti i úpravy stretnutí budú čoskoro „právne bezvýznamné“. Otec

však poukazoval na to, že matka neprimeraným nátlakom ovplyvňuje deti, aby zmenili svoju slobodne prejavenu vôľu a aby ona dosiahla také súdne rozhodnutie, aké si želá/predstavuje.

9. Výživné určené na maloletú H. považoval za primerané; vo všeobecnosti sa takáto výška výživného priznáva na deti na prvom stupni základných škôl, pričom maloletá H. študuje v 4. ročníku výberovej strednej školy. Uviedol, že matka má príjem i z predaja vecí na internete. Ním čerpané neplatené voľno bolo prejavom pomoci a solidarity k firme, v ktorej dlhodobo pracuje, čo umožnilo vyhnúť sa prepúšťaniu zamestnancov; o uvedenom predložil i vyjadrenie zamestnávateľa. V tejto súvislosti dával do pozornosti dlhšie obdobia, kedy matka nepoberala žiadnu mzdu. Neurčenie výživného vo vzťahu k mladším dvojičkám plne zodpovedá rozsahu, v akom sa podieľa na uhrádzaní ich potrieb (osobitne nákladov na bývanie a stravovanie). Otec označil za nespravodlivé, ak by popri všetkej starostlivosti, ktorú on poskytuje dcéram (vrátane ich finančného zabezpečenia), mal ešte platiť výživné počas obdobia, kedy osobnú starostlivosť v rámci striedavej starostlivosti bude zabezpečovať matka.

10. V následnej reakcii matka zotrvala na podanom odvolaní. Doplnila, že niektoré z dokladov predložených otcom na pojednávaní jej boli len prečítané. Domnievala sa, že vyjadrenia školy mali byť vyžiadané prostredníctvom súdu. Matka poukazovala tiež na to, že opätovne začala navštevovať poradenské centrum Náruč.

11. Rovnako otec zotrval na svojich postojoch už skôr prezentovaných v odvolacom konaní. Uviedol, že matka sa snaží „naťahovať čas“, aby ovplyvňovala a manipulovala (prostredníctvom psychického nátlaku, depresívne ladených správ...) predovšetkým mladšie dvojičky. Otec konštatoval, že matka zaujala voči rozsudku okamžite po jeho doručení odmietavý postoj a „hrubým spôsobom ho nerešpektuje“.

12. Kolízny opatrovník sa počas odvolacieho konania vyjadril iba v tom smere, že súhlasí s rozhodnutím bez nariadenia (odvolacieho) pojednávania.

13. V neskoršom období matka vykonala ešte podanie, ktoré označovala ako oznámenie o zmene podstatných okolností. Podľa jej tvrdení mladšie dcéry už nepreferujú striedavú osobnú starostlivosť. Dodala, že ona (matka) sa kvôli deťom obetovala a snažila sa vydržať v nefunkčnom vzťahu.

14. Otec po právnej stránke namietal, že na skúmanie zmeny pomerov je primeraným úplne iný procesný postup; a nie odvolanie. Prioritne však zotrval na tom, že ide o výsledok - ním opakovane zdôrazneného - účelového neúmerného nátlaku matky na deti. Matka deti doslova straší striedavou osobnou starostlivosťou. Doplnil, že v danej otázke prebehlo i stretnutie s kolíznym opatrovníkom a s mediátorkou.

15. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 65 CMP a contrario (z toho titulu nedotknutým zostal výrok o rozvode manželstva účastníkov, ktorý nebol odvolaním napadnutý) a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP) rozsudok okresného súdu zmenil podľa § 388 CSP vo výrokoch o výživnom na maloletú H. a o úprave stretávania matky s ňou tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku a vo zvyšných výrokoch potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP. Keďže s výnimkou výroku o rozvode manželstva všetky ďalšie výroky napadnutého rozsudku sú vydané vo veciach, o ktorých môže konať súd i bez návrhu, podliehali odvolaciemu prieskumu bez ohľadu na výslovné vymedzenie rozsahu a dôvodov odvolania odvolateľkou - matkou.

16. Okresný súd náležite zohľadnil rozdielnosť celkovej situácie vo vzťahu k najstaršej dcére H. a vo vzťahu k mladším dvojčatám. V prípade maloletej H. bola v konaní preukázaná nielen väčšia intenzita jej inklinácie k otcovi, ale aj (či skôr predovšetkým) výraznejšia stabilita ich vzájomného vzťahu, než je možné konštatovať vo vzťahu medzi najstaršou dcérou a matkou. Skutočnosť, že matka sa podieľa na bežných súčastiach každodenného života aj vo vzťahu k maloletej H. (napr. ranné budenie), je prioritne prejavom faktu, že rodičia/rodina žije naďalej v jednej domácnosti. Rovnako to, že najstaršia dcéra sama vyhľadá matku so žiadosťou o radu, či konzultáciu nie je v kontraste/v rozpore s tým, že celkovo má bližšie k otcovi, čo sama i dostatočne jednoznačne a výslovne v konaní verbalizovala.

17. Neobstojí matkino tvrdenie o tom, že sám okresný súd označil svoje rozhodnutie v otázke osobnej starostlivosti o deti za zmatečné. Ide o vyložene subjektívnu a v nemalej miere i tendenčnú interpretáciu napadnutého rozhodnutia odvolateľkou. Dotknutou formuláciou okresný súd poukázal iba na to, že v rámci individuálnych okolností súdeného prípadu (limitovaných predovšetkým spoločným všetkých zainteresovaných naďalej v jednej domácnosti) môže takéto rozdielne vyriešenie otázky osobnej starostlivosti o jednotlivé deti vyznievať (pri zjednodušenom pohľade len prostredníctvom výroku

rozhodnutia) máťúco, ale v podrobnostiach rešpektuje vyššie spomínanú realitu kvality a intenzity vzájomných interakcií rodičov a detí.

18. Vo vzťahu k maloletým dvojčatám H. a H. striedavá osobná starostlivosť zodpovedá nielen nimi prezentovanej subjektívnej preferencii, ale aj bezprostredným reáliám v živote rodiny. Miera a rozsah kontaktov a vzťahov medzi nimi a otcom sa preukázateľne zvýšila v pandemickom období, pričom bola relevantne preukázaná i výrazná miera bezprostrednej osobnej starostlivosti/opatery zo strany otca o obe (mladšie) maloleté. Krajský súd konštatuje, že zverenie mladších detí do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov tak jednoznačne (z do úvahy prichádzajúcich riešení) najviac korešpondovalo s najlepším záujmom maloletých detí.

19. Matkou v priebehu odvolacieho konania tvrdené okolnosti nie sú takého charakteru a ani intenzity, že by mohli byť spôsobilé spochybniť vecnú správnosť dotknutého výroku. V prípade odsťahovania sa niektorého z rodičov zo spoločnej domácnosti, t.j. v prípade jej „rozdelenia“ je samozrejmé, že dôjde k určitým faktickým komplikáciám v logistike a všetci zainteresovaní - rodičia i deti - si budú musieť na zmenené podmienky zvyknúť a prispôsobiť sa im; čo však opodstatnenosť nariadenia striedavej osobnej starostlivosti o maloleté H. a H. nijakým spôsobom nespochybňuje.

20. V súvislosti s celkovým vyznením vyjadrení matky/odvolateľky krajský súd dodáva, že je u nej zrejme značná frustrácia z neúspešného partnerského/manželského vzťahu, ktorú navyše vníma výrazne subjektívnou optikou („ja som sa obetovala“). Dotknuté vnímanie v nemalej miere prenáša i na deti, dokonca s cieľom (nie je podstatné, či vedome alebo len nevedome) vyvolať u nich pocit zodpovednosti až viny za daný stav. Takéhoto - vo svojich dôsledkoch a dopadoch na deti určite negatívneho - prístupu sa matka musí vyvarovať.

21. Napriek rozvodu manželstva otec a matka zostávajú naďalej rodičmi maloletých detí a okrem prirodzenej ľudskej/emocionálnej roviny je súčasťou uvedeného faktu aj ich oprávnenie (všetky) deti v bežných veciach zastupovať a spravovať ich majetok. Vecne správnym tak je i dotknutý výrok IV. napadnutého rozhodnutia.

22. V rámci vyjadrení oboch rodičov bol v konaní preukázaný rozsah prispievania na potreby domácnosti a aj potreby maloletých detí cca v pomere 7:3 v prospech otca. Z daného titulu je zodpovedajúcim konkrétnosťami súdnej veci - aj napriek výraznejšej disproporcii v príjmoch rodičov v prospech otca - neurčenie vyživovacej povinnosti otcovi počas striedavej starostlivosti. Občasné problémy pri úhrade niektorých momentálnych položiek sú bežnou súčasťou ešte stále značne prítomného sklamaní a frustrácie z krachu partnerského vzťahu a výrazne sú tiež podmienené fungovaním rodiny naďalej v jednej domácnosti. Práve táto okolnosť však taktiež viac menej až vylučuje relevantnú rozdielnosť zabezpečovania potrieb maloletých H. a H. počas výkonu bezprostrednej osobnej starostlivosti týmktorým z rodičov. Vzhľadom na uvedené nebolo osobitnejšie významné čerpanie otcom krátkodobého neplateného voľna v pandemickom období.

23. Krajský súd výrazne nižšiu príjmovú zložku na strane matky zohľadnil v otázke určenia výživného na najstaršiu dcéru H.. Základnou okolnosťou v tomto smere je zároveň existencia ďalších kvalitatívne identických vyživovacích povinností matky k maloletým dvojčatám. V týchto určujúcich okolnostiach je mesačné výživné matky na najstaršiu H. stanovené okresným súdom neprimerane vysoké.

24. Pri jeho akceptovaní by matke po uhradení takejto výšky výživného, uhradení na ňu pripadajúcich nevyhnutných potrieb domácnosti a odôvodnených potrieb mladších detí nezostal dostatočný objem prostriedkov na uspokojovanie elementárnych vlastných potrieb. Ich zabezpečenie je však veľmi dôležité nielen z hľadiska regenerácie pracovnej sily, nevyhnutnej na dosiahnutie relevantného príjmu v dlhodobom horizonte aj vo vzťahu k schopnosti plnenia práve vyživovacej povinnosti, ale tiež na dosiahnutie stabilizácie vnútorného emočného stavu, ktorá súčasť osobnosti vo vzťahu k matke aktuálne vykazuje určité deficity. Rovnako je potrebné prihliadnuť na to, aby (aj) matka počas bezprostrednej osobnej starostlivosti alebo v rámci úplne bežných spoločných chvíľ s deťmi mala primeraný rozsah prostriedkov na zafinancovanie podnetných momentov.

25. Na základe predmetných úvah krajský súd zmenil napadnutý rozsudok vo výroku o výživnom matky na najstaršiu H. tak, že toto určil v sume 90 eur mesačne, ktorá povinnosť matku zaťažuje už od právoplatnosti výroku rozsudku o rozvode manželstva rodičov. Len pre úplnosť krajský súd dopĺňa, že neobstojí tvrdenie matky, že okresný súd opravným uznesením neodstránil v rozsudku nesprávnosť v označení mena najstaršej dcéry. Z opravného uznesenia z 21.3.2022 je totiž nepochybné, že pôvodne

nesprávne uvedené meno „H.“ sa opravuje na správne meno „H.“ tak v zápisnici o pojednávaní z 25.2.2022, ako aj v (napadnutom) rozsudku.

26. Vzhľadom na osobitosti súdnej veci - spolužitie rodiny naďalej v jednej domácnosti a veľmi krátky časový úsek (menej ako štyri mesiace do dovŕšenia plnoletosti najstaršou dcérou H.) - krajský súd nepovažoval za nutné výslovne upravovať stretávanie matky s dcérou H.. Zároveň nebolo ani len tvrdené, že by zo strany otca boli aktuálne vytvárané akékoľvek prekážky v stretávaní maloletej s matkou. Naopak, samotná matka potvrdila pomerne intenzívny bezprostredný kontakt s najstaršou dcérou.

27. Nadväzne krajský súd predmetný výrok zmenil tak, že styk matky s maloletou H. na čas po rozvoze rodičov neupravuje.

28. V zmysle § 396 ods. 1, 2 CSP krajský súd rozhodoval o trovách celého (prvoinštančného i odvolacieho) konania. Vzhľadom na § 52 CMP žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu, keďže v súdnej veci nie sú dané (a účastníkmi ani len tvrdené) žiadne zákonné alebo konkrétne skutkové podmienky na iné rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania.

29. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 CSP. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.